

شورای امنیت

و

و ذایفه حفاظت از صلح و امنیت بین‌المللی

تألیف:

محمد حسن نبی پور کندوانی

سرشناسه : «شورای امنیت و وظیفه حفاظت از صلح و امنیت بین‌المللی»
 عنوان و نام پدیدآور: نبی‌پور کندوانی، محمد حسین
 مشخصات نشر : تهران: انتشارات فرهنگ‌شناسی، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۲۲۴ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۲۴-۶۴-۵
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۲۳-۲۲۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 موضوع : شورای امنیت ملی
 موضوع : صلح / Peace
 موضوع : امنیت بین‌المللی / Security, International
 موضوع : حقوق بشر / Human rights
 رده بندی کنگ : JX۱۹۷۷
 رده بندی دی‌جی : ۳۴۱/۲۳۲۳
 شماره کتاب‌شناسی ملی : ۵۷۰۳۳۳۲

انتشارات فرهنگ‌شناسی
 mail: farhangshenasi@hotmail.com
 www.farhangshenasi-pub.ir

آدرس: تهران، بلوار کشاورز، خیابان شهید کبکانیان، خیابان شهید ملک، پلاک ۲، واحد ۲
 تلفن: ۰۹۱۰۹۸۰۸۲۳۰-۸۸۷۳۵۴۵۵۲

«شورای امنیت و وظیفه حفاظت از صلح و امنیت بین‌المللی»

نویسنده: محمد حسین نبی‌پور کندوانی

صفحه‌آرایی: شیرین میرزائی

ناشر: انتشارات فرهنگ‌شناسی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

تاریخ انتشار: بهار ۱۳۹۸

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۳۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۲۴-۶۴-۵

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱۱
فصل اول: صلح و امنیت بین المللی در جامعه بین المللی	۱۳
مبحث اول - مفهوم صلح و امنیت بین المللی	۱۵
گفتار اول - مفهوم «صلح» در حقوق بین الملل	۱۵
گفتار دوم - مفهوم صلح و امنیت بین المللی از منظر نهادهای ملل متحد	۲۳
مبحث دوم - گونه شناسی تهدیدهای علیه صلح و امنیت بین المللی	۲۶
فصل دوم: تحولات مخاصمات مسلحانه در دوره شورای امنیت	۳۳
مبحث اول - توسعه مفهوم مخاصمات مسلحانه	۳۴
گفتار اول - توسعه از مخاصمات بین المللی به سوی مخاصمات غیر بین المللی	۳۵
الف - مخاصمات مسلحانه بین المللی	۳۶
ب - مخاصمه مسلحانه غیر بین المللی	۳۷
ب-۱ - جنگ داخلی در سیراثون	۳۸
ب-۲ - جنگ ساحل عاج	۴۲
ج - مخاصمه مسلحانه بین المللی شده	۴۷
ج-۱ - اعتلاف علیه یمن	۵۳
ج-۲ - محاصره اقتصادی و نظامی	۵۳
ج-۳ - بازیگران غیردولتی	۵۴
فصل سوم: ایمنی دریانوردی	۵۷
مبحث اول - مقابله با دزدی دریایی در حقوق بین الملل	۵۸
گفتار اول - دزدی دریایی در معاهدات بین المللی	۵۹
الف - کنوانسیون دریای آزاد	۵۹

- ب- کنوانسیون حقوق دریاهای ۶۰
- ج- کنوانسیون مقابله با اعمال غیر قانونی علیه امنیت دریانوردی ۱۹۸۸ ۶۲
- د- کنوانسیون مقابله با جرایم سازمان یافته فراملی پالمو ۲۰۰۰ ۶۳
- گفتار دوم- دزدی دریایی در اسناد منطقه‌ای ۶۶
- الف- موافقتنامه همکاری‌های منطقه‌ای در مبارزه با دزدی دریایی و سرقت مسلحانه ۶۶
- ب- کد رفتاری جیبوتی ۶۸
- ج- کد رفتاری سرکوب دزدی دریایی، سرقت مسلحانه علیه کشتی‌ها و اقدامات غیرقانونی دریایی در افریقای غربی و مرکزی ۶۸
- مبحث دوم- پاسخ‌ها - فوق‌المنمل به مسأله دزدی دریایی ۷۰
- گفتار اول- گفتار بین‌المللی ۷۱
- گفتار دوم- استفاده از نیروی نظامی در برابر تهدید علیه امنیت بین‌المللی ۷۲
- گفتار سوم- پیشبرد حد از نظام عمومی با اجرای قانون دزدی دریایی ۷۳
- مبحث سوم- مشخصات کلی قطعنامه‌ای شورای امنیت در مقابله با دزدی دریایی ۷۴
- گفتار اول- ضرورت جرم‌انگاری دزدی دریایی ۷۶
- گفتار دوم- مقابله با بی‌کیفری ۷۶
- گفتار سوم- پیگیری گردش مالی ناشی از دزدی دریایی ۷۷
- گفتار چهارم- ترتیبات مندرج در قطعنامه‌های شورای امنیت ۷۸
- گفتار پنجم- محدودیت‌های قطعنامه‌های شورای امنیت در مقابله با دزدی دریایی ۸۲
- الف- شرط موافقت قبلی دولت سوماتری ۸۲
- ب- محدودیت‌های مکانی و زمانی قطعنامه‌های شورای امنیت ۸۳
- ج- محدودیت عدم لطمه به حقوق کشورهای دیگر ۸۴
- گفتار ششم- نوآوری‌های شورای امنیت ۸۴
- مبحث پنجم- اقدامات دسته جمعی و همکاری‌های بین‌المللی در مبارزه با دزدی دریایی .. ۸۵
- گفتار اول- اقدامات ناتو ۸۵
- گفتار دوم- اقدامات دفتر دریانوردی بین‌المللی ۸۶
- گفتار سوم- اقدامات اتحادیه اروپا ۸۷

۸۷	گفتار چهارم - نیروهای مولفه دریایی
۸۹	فصل چهارم: افراط گرایی خشونت آمیز و تروریسم
۹۰	مبحث اول - افراط گرایی
۹۲	گفتار اول - شناخت خشونت و افراط گرایی
۹۲	الف - مفهوم خشونت
۹۴	ب - مفهوم افراط گرایی خشونت آمیز
۹۷	گفتار دوم - اشکال خشونت و افراط گرایی خشونت آمیز
۹۹	مبحث دوم - تروریسم
۹۹	گفتار اول - تروریسم قبل از حادثه ۱۱ سپتامبر
۱۰۱	گفتار دوم - تروریسم پس از حادثه ۱۱ سپتامبر
۱۰۱	الف - جرم انگاری و محاکمه تروریسم در قطعنامه ۱۳۶۸
۱۰۲	ب - جرم انگاری و محاکمه تروریسم در قطعنامه ۱۳۷۳
۱۰۴	ج - تروریسم در قطعنامه های شورای امنیت بعد از تحولات ناشی از قطعنامه ۱۳۷۳
۱۰۸	مبحث سوم - حمایت از تروریسم
۱۰۸	گفتار اول - شورای امنیت و مساله حمایت از تروریسم
۱۰۹	الف - پیش از حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱
۱۱۰	ب - پس از حادثه ۱۱ سپتامبر
۱۱۵	گفتار دوم - اشکال حمایت از تروریسم
۱۱۵	الف - حمایت مستقیم
۱۲۰	ب - حمایت غیر مستقیم
۱۲۹	فصل پنجم: نقض حقوق و آزادی های اساسی بشری
۱۳۱	مبحث اول - نقض حقوق بشر به عنوان تهدید علیه صلح و امنیت بین المللی
۱۳۳	مبحث دوم - مبارزه با فقر و گرسنگی
۱۳۳	گفتار اول - فقر به مثابه تهدید علیه صلح و امنیت بین المللی
۱۳۶	گفتار دوم - فقر و نقض فاحش و گسترده حقوق بشر

الف- مفهوم نقض فاحش و گسترده حقوق بشر به عنوان تهدید علیه صلح و امنیت

بین‌المللی ۱۳۷

ب- فقر به عنوان نقض حقوق بشر ۱۴۴

گفتار سوم- سازمان‌های غیر دولتی و مقابله با فقر و گرسنگی ۱۴۶

الف- برنامه غذا و سلامت ۱۴۹

ب- آب، بهداشت و نظافت ۱۵۱

ج- امنیت غذایی و معیشت ۱۵۲

د- نسخ‌های فوری ۱۵۲

فصل ششم: مسئولیت‌ها در چارچوب صلح و امنیت بین‌المللی ۱۵۵

مبحث اول- محرمانه حقوقی مسئولیت حمایت: ۱۵۸

گفتار اول- مسئولیت اول، اجرا، تعهد مسئولیت حمایت ۱۵۹

گفتار دوم- مسئولیت ثانویه، اجرا، عدم مسئولیت حمایت ۱۶۰

مبحث دوم- رهایی از فقر و گرسنگی ۱۶۱

گفتار اول- گرسنگی و جنایت جنگی ۱۶۱

گفتار دوم- گرسنگی به عنوان جنایت علیه بشریت ۱۶۳

گفتار سوم- گرسنگی به عنوان نسل‌کشی ۱۶۶

فصل هفتم: سازمان‌های غیردولتی و صلح و امنیت بین‌المللی ۱۶۷

مبحث اول- جایگاه سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی نزد شورای امنیت ۱۷۰

مبحث دوم- صور مشارکت بازیگران غیردولتی در شورای امنیت ۱۷۳

گفتار اول- مشارکت فعال ۱۷۳

الف- نشست‌های فرمول آریا ۱۷۴

ب- گروه‌های کاری سازمان‌های غیردولتی مربوط به شورای امنیت ۱۷۵

گفتار دوم- مشارکت منفعل ۱۷۹

مبحث سوم- سازمان‌های غیردولتی و مقابله با تهدید علیه صلح و امنیت بین‌المللی در عمل ۱۷۹

گفتار اول- بحران‌های اقتصادی و معیشتی ۱۸۰

الف- برنامه غذا و سلامت ۱۸۳

ب- آب، بهداشت و نظافت	۱۸۴
ج- امنیت غذایی و معیشت	۱۸۶
د- پاسخ های فوری	۱۸۶
گفتار دوم- مسئولیت حمایت	۱۸۷
الف- شکل گیری و توسعه ابعاد مسئولیت حمایت	۱۸۸
ب- اجرای مسئولیت حمایت	۱۸۸
نتیجه گیری	۱۹۱
فهرست منابع	۱۹۵

مقدمه

صلح و امنیت بین‌المللی بدون شک یکی از مهمترین اهداف حقوق بین‌الملل است. در تحول محتوای حقوق بین‌الملل این مسأله نقش بسیار به سزایی را برعهده داشته است. در حالی که نظام صلح و امنیت بین‌المللی در حاشیه مشروعیت جنگ قرار داشته است، وقوع دو جنگ جهانی و آثار آن که بر جامعه جهانی برجای گذاشته بودند باعث شد تا صلح و امنیت بین‌المللی با عنوان یکی از اصول حقوق بین‌الملل مورد توجه و تأکید قرار گیرد. ضرورت توجه به این مسأله باعث گردید تا منشور ملل متحد حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را در کنار تشویق و توسعه حقوق صلح و توسعه ارتباط و همکاری میان اعضا به عنوان مهمترین ستون‌های منشور معرفی کند. از این منظر شورای امنیت به عنوان رکن اجرایی سازمان ملل متحد وظیفه خطیر حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را برعهده گرفت. با این وجود ماده ۳۹ منشور که مقرر می‌دارد: «شورای امنیت جود هرگونه تهدید علیه صلح؛ نقض صلح؛ یا عمل تجاوز را احراز و توصیه‌هایی خرابه نمود یا تصمیم خواهد گرفت که برای حفظ یا اعاده صلح و امنیت بین‌المللی به چه اقداماتی برطبق مواد ۴۱ و ۴۲ باید مبادرت شود.»

ماده مذکور از جهاتی درخور توجه است. نخست اینکه وار صلح در کنار امنیت و تجاوز بکار رفته است. دیگر اینکه هیچ جای منشور تعریفی از این مفهوم ارائه نشده است. این مسأله این سوال را مطرح می‌سازد که از یک سو وظیفه شورای امنیت دقیقاً فقط چه چیزی است یا به عبارت دقیق‌تر می‌توان گفت مفهوم صلح دقیقاً در حقوق بین‌الملل چیست تا مشخص شود شورای امنیت باید با چه مواردی مقابله کند. از سوی دیگر این سوال مطرح می‌شود که آیا صلح مفهومی غیر از امنیت و عدم تجاوز می‌باشد که شورای امنیت وفق ماده ۳۹ مسئول رسیدگی به هر سه مولفه شده است؟ بدیهی است در تفسیر در معاهده کشورهای عضو آن و همچنین در مواردی که آن معاهده اساسنامه یک سازمان بین‌المللی است، ارکان آن سازمان و به طور اخص رکن اجرای مقرر موضوع تفسیر به جهت بیشترین ارتباط با آن مفهوم واجد صلاحیت هستند.

بدیهی است یک سیاست صحیحی در حقوق بین‌الملل یعنی عدم ارائه تعریفی دقیق از مفاهیم به این جهت صورت می‌گیرد که این مفاهیم از قابلیت انطباق با اوضاع و احوال در گذر زمان برخوردار باشند. مفهوم صلح نیز از این مقوله مستثنی نیست. تحولات جامعه بین‌الملل و متعاقب آن توسعه حقوق بین‌الملل باعث شده است تا مفهوم صلح نیز در گذر دچار تحول شود. این مقوله بخصوص با تقویت نقش قواعد انسانی یا به عبارتی انسانی شدن حقوق بین‌الملل از اهمیت بیشتری برخوردار است. به عبارتی می‌توان گفت مفهوم صلح از یک صورت ارتباطی میان کشورها به صورتی از تعامل میان جوامع انسانی قابل توسعه است. در این چارچوب شورای امنیت به عنوان نهاد حافظ صلح و امنیت بین‌المللی از این موقعیت ممتاز برخوردار است تا با احراز موارد تهدید علیه صلح و امنیت بین‌المللی در تبیین و تشریح مفهوم صلح از موقعیت ممتازی برخوردار باشد. لذا این نوشتار قصد دارد تا با بررسی تحولاتی که در قف‌نامه‌های شورای امنیت به منظور انجام وظیفه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی بر عهده این نهاد بین‌المللی نهاده شده است، دستاوردهای مرتبط با مفهوم صلح در رویه شورا را مشخص کند.